

זבחים קב

משה שווערד

1. רש"ש על זבחים דף קכ/א

ומר משני כאן בקדשי במה גדולה. ועי' בפרש"י. וק"ל דאיך עברו על מ"ע דמוצא שפתיך כו' כדפרש"י לעיל במתניתין (קיב ב) בסופו בד"ה פטור:

2. שפת אמת על זבחים דף קכ/א

מר משני כאן בקדשי במה גדולה. פירש"י וקרבוה בבמה קטנה. וצ"ל דעברו אעשה דהא קדשים שהקדישן לבמה גדולה אסור להקריב בבמה קטנה [משום כאשר נדרת ועשית כמ"ש רש"י לעיל ד' קי"ב]:

• שערים מצויינים בהלכה

שלא כן עברו על עשה זון. וכן הקשה בחמדת דניאל, הרי אם הקריב עולה שהקדישה לבמה גדולה על במה קטנה עובר בלאו ולא יחל ועשה דמוצא שפתיך תשמור, וא"כ הניח שאל המלך את העם לעבור בלאו ועשה, ותירץ דמפני צורך השעה שלא היה להם בהמות אחרות עשו התרת נדרים והתירו להם הנדרים. ועי' מש"כ בעולת	שלמה, ובחזו"א (סי' מא-ט). וראיתי שכבר הקשה כן בטח"ק, ותירץ דהיכא שהבעלים מביאים אחרת תחתיה לבמה גדולה ליכא איסור עשה, וא"כ י"ל דהקדישו מאותן בהמות שבביתם תחתיה לבמה גדולה, שמעשה זה היה במלחמה.
---	--

3. עולת שלמה דף קכ.

רש"י ד"ה כאן צממה וכו' שהוקדשו לקרב וכו' ק"ל אי הוקדשו לקרב בגדולה היכי קרבו צממה הא עבר בעשה כאשר נדרת כדפרש"י. לעיל צממיתין (דף קיב) ד"ה קרבות יחיד שוב ראיתי בהגהות הרש"ש שהקשה כן. ול"נ דלכאורה כיון דקדשי קטנה לא צעיק יוס. אלא משום שהוקדשו לקרב בגדולה א"כ לבעי כל הדברים הטעונים בגדולים סמיכה ולפון ואיך. ול"ל דה"ל דהיו שם כל הדברים הנחוגים צ"ג. ומעתה י"ל דהא דעובר בעשה היינו אם הקריב כדן צמה קטנה בלא סמיכה ולפון ואיך אבל אם מקריב צ"ג ככל הדינים הטעונים צ"ג ראוי:

4. שפת אמת על זבחים דף קכ/א

שם ת"כ דר"י כו'. קשה דילמא האי ברייתא לא אתיא כריה"ג ופלוגתייהו דרב ור"י הוא אליבא דריה"ג ומבואר לעיל (קט"ו ע"ב) דתנאי פליגי בהכי וצ"ע. תו קשה לי לרב דלילה כשר בבמה א"כ למה פוסל ר"י לעיל (פ"ד ע"ב) בנשחטה בלילה דאם עלה ירד הלא הותר מכללו בבמה [כמ"ש התוס' בנדה מ' ע"ב] וצ"ל דר"י לא ס"ל כריה"ג [ומצריך הפשט ונתוח בבמה ואפי' בקטנה וכמ"ד לעיל דכו"פ נאמרו בסיני וה"ה דשחיטת לילה פסול בבמה מהאי טעמא]. וא"כ האי ברייתא נמי מצי אתיא כר"י:

5. חדושי הגרי"ז מסכת זבחים דף קכ עמוד א

דברים שבין במה גדולה לבמה קטנה קרן וכבש ויסוד וריבוע בבמה גדולה ואין קרן וכבש ויסוד וריבוע בבמה קטנה כיור וכנו בבמה גדולה ואין כיור וכנו בבמה קטנה. וצ"ע דהא בבמה קטנה ליכא כלל מצות ריחוי ידים ורגלים כמבואר במתני' ריש פירקין, ולמה צריך כלל לכיור וכנו, ועוד דמאי שייך כלי המשכן לבמה קטנה. ואפשר דהנה איתא בירושלמי יומא פ"ד ה"ה דהכיור והכן מקומן מעכב, והיינו דמקומן מעכב

במקדש, (ע' בקה"ע ופנ"מ שם, ועי' בירושלמי שקלים פ"ד ה"ב ובקה"ע שם), וא"כ הכא הלא מבאר לן החילוקים במזבח כקרן וכבש ויסוד המעכבין במזבח בבמה גדולה ואין מעכבין במזבח בבמה קטנה, וקאמר נמי דחלוק גם לענין כיור וכנו שמעכבין בגדולה ולא בקטנה, אך עדיין צ"ע דהתם מעכבין הם במקדש ולא במזבח וצע"ג.

6. חדושי הגרי"ז מסכת זבחים דף קכ עמוד א

גמ' דברים שבין במה גדולה לבמה קטנה קרן וכבש ויסוד וריבוע בבמה גדולה ואין קרן וכבש ויסוד וריבוע בבמה קטנה כיור וכנו בבמה גדולה ואין כיור וכנו בבמה קטנה. וצ"ע דהא בבמה קטנה ליכא כלל מצות ריחוי ידים ורגלים כמבואר במתני' ריש פירקין, ולמה צריך כלל לכיור וכנו, ועוד דמאי שייך כלי המשכן לבמה קטנה. ואפשר דהנה איתא בירושלמי יומא פ"ד ה"ה דהכיור והכן מקומן מעכב, והיינו דמקומן מעכב במקדש, (ע' בקה"ע ופנ"מ שם, ועי' בירושלמי שקלים פ"ד ה"ב ובקה"ע שם), וא"כ הכא הלא מבאר לן החילוקים במזבח כקרן וכבש ויסוד המעכבין במזבח בבמה גדולה ואין מעכבין במזבח בבמה קטנה, וקאמר נמי דחלוק גם לענין כיור וכנו שמעכבין בגדולה ולא בקטנה, אך עדיין צ"ע דהתם מעכבין הם במקדש ולא במזבח וצע"ג.

7. איזהו מקומן מסכת זבחים דף קכ עמוד א

שחיטה בבמה גדולה וקטנה - צ"ע מה חידוש הוא פשיטא דבבמה קטנה צריך שחיטה דבלא זה הוי נבילה, וביאר בתורת הקודש (ח"ב סי' מב' ס"ק ד. ה.) דקמ"ל דאף בבמה קטנה אין השחיטה מתורת חולין גרידא אלא דין שחיטת קדשים עלה, ונפק"מ כגון לענין מתעסק שפסול בשחיטה זו כקדשים עי"ש.

8. שפת אמת מסכת זבחים דף קכ עמוד א

שם ת"ר מנין לעשות זמן בבמה כו' ולא ק"ו הוא מעופות כו' לא זכיתי להבין הלא עופות פסול בהו יוצא משא"כ במה דכשר יוצא דכל הטעם הוא משום דיוצא כשר א"כ מאי מייתי מעופות והוצרך למיפרך מה לעופות שפסול בהן זר תיפוק לי' דפסול בהו יוצא וצ"ע והוא ברייתא שנוי' בתו"כ פ' צו ולא עמדו בזה המפרשים:

9. משך חכמה על שמות פרק כט פסוק לד

ואם יותר מן הפשר כו' - לא הזכיר שלא יותירו כמו שצוה בכל הקרבנות. פשוט שלא יוכל אחר לאוכלו ואכילה גסה לאו מצוה (ע' הוריות י'): לכן אין מהנימוס להזהירו ע"ז. ולכאורה יתכן לומר דבבמה אין איסור להותיר, והא ששנינו בסוף זבחים (דף קיג) הזמן שוה בבמה, היינו שאם נותר אסור לאכלו, ותוס' כתבו בע"ז (לד ד"ה במה) דכיון שלא היו המחיצות קבועות דין במה היה להם ולכן לא היה אסור להותיר. ובפסח שאני שבארתי במק"א (פ' בא יב, כד) דדין קדשי מקדש היה במצרים שנתגלה שכינה והוי א"ש.

10. עולת שלמה דף קכ:

ע"ב ר' יצחק ד"ה תורת וכו' ונותר נמי מפיגול יליף וכו' עיין בהרש"ש שהקשה הא בהדיא כתיב נותר צפרשה שם כדפרש"י בסנוך. ול"נ דכונת כש"י לחייב כרת צותר דכרת דכתיב צפרשת וזאת תורת צפיגול כתיב כדלעיל (דף כט) וסלום על ישראל:

דף ק"כ תיר מניין לעשות זמן בבמה קטנה כזמן בבמה גדולה, ולא ק"ז הוא מעופות שאין המום פוסל בהם, זמן פוסל בהם, קדשי במה קטנה שהמום פוסל בהן אינו דין שהזמן פוסל בהם, ופירש"י מומין דלא אשכחן דשרינהו בקטנה ממילא אנו יודעין דפסלי יעו"ש, — מבואר לפ"ז דעיקר פסול מומין בבמה קטנה אינה אלא מסברא גרידא, דכיון דלא כתיב היתר, ממילא אסור, — וקשה לפ"ז מאי פריך שם אק"ו דעופות מה לעופות שכן פוסל בהן זר, אבל בקדשי במה קטנה כשר בזר. וקשה הא יש לעשות ק"ו לאידך גיסא להכשיר מומין בבמה קטנה, ומה עופות שזר פוסל בהן, אין מומין פוסלין בהם, במה קטנה שזר כשר בה אינו דין שאין מומין פוסלין בהם, וא"כ היאך פסיקא להתנא דמומין פוסלין בבמה קטנה, דהרי כיון דליתא מפורש לאיסור, א"כ יש לנו למידרש ג"כ להיתר, ולומר דמומין כשר בבמה קטנה.

וגראה דבסוגי דברים הנפסלים להקרבה שתיים יש בזה. א. חסרון חיובי, ב. חסרון השלילי, ביאור הדברים, יש שפסולן מטעם דמאיסי להקרבה, מפני החסרון הנמצא בזה, ויש שפסולן מטעם חסרון קדושה, היינו שאין קדושה נתפס בהם, ובזה יובדל הא דפסולי מומין לפסול זרות, והוא, דהנה פסול מומין הוא משום דמאיס לגבוה להקרבה, וכמבואר גם כן לעיל קט"ו, — והוה הקריבהו נא

לפחתך, וזהו פסול חיובי המשתרר בהבע"ה, אמנם פסול זרות אינו אלא פסול שלילי, דהיינו העדר הקדושה. — והנה ע"כ ההבדל שבין במה גדולה לבמה קטנה, דבבמה גדולה גם החסרון השלילי הוי חסרון מפני שתכליתה הוא רק להוספת קדושה, היינו שהעיקר ייחוסה הוא מפני רב הערכה בהקדושה שהוא מקום הגבחר עפ"י ד', וגם בקדושת כהונה, ובקידוש יו"ר מן הכיור. כל אלו להוספת קדושה באו, ומובן שחסרון שלילי מעכבת, משא"כ במה קטנה שאין חסרון שלילי מעכבת בה כי עיקרה הוא בחסרון העדר קדושה אמנם פסול חיובי מעכבת בודאי, וזהו הדין בבמה קטנה שאינה באה במקום מקודש עפ"י נביא, וכשר בזר, ולא בעינן קידוש יו"ר, מפני שכל זה הוא להוספת קדושה, אבל פסול כזה שהוא חיובי כהא דמומין בזה אין סברא לחלק בין במה גדולה לבמה קטנה, וגם עפ"י סברא יובן דגם בבמה קטנה אסור, והוה שפירש"י דכיון דלא אשתרי ממילא אסור, ולא שייך למילף בק"ו מהא דכשר בזר בבמה קטנה, דליתא דאינה דמיון הוא להיתר פסול חיובי מפסול שלילי, והא דילף פסול זמן בבמה קטנה מפסול זמן בבמה גדולה, זהו מפני שפסול זמן אינו תלוי בקדושה, ולא קדושה, אלא הוא דררא דאיסור גרידא, ודין הוא בקדשים, ושפיר דן ק"ו מעופות שאין מומין פוסלין בהם, וזמן נוהג בהם, — וע"כ שזמן הוא איסור הנוהג בכל הקדשים, ואין חילוק בין במה גדולה לבמה קטנה. — והא דפריך שם מה לבמה קטנה שכן זר כשר בהן משום דלעשות פירכא פרכינן כל דהוא.

12. דף על הדף מסכת זבחים דף קכ עמוד ב

גמ': ת"ל וזאת תורת זבח השלמים, לעשות זמן במה קטנה כזמן במה גדולה וכו'. וברש"י (ד"ה תורת וכו'): תורה אחת לכל השלמים ואפילו לשלמי במה קטנה למה שאמור בענין, ומה אמור באותו ענין זמן לתודה וזמן לשלמים וכו' ע"כ.

ומכאן כתב בספר בשבילי הקדשים להגרש"ב ליברמן ז"ל (ס' ט"ו אות ב') להקשות על מש"כ בפרדס יוסף (ויקרא ז, טו) לחדש, דבבמה ליכא לאו ד"לא תותירו", וממילא גם אין איסור למעט באכילת קדשים, שהרי כל טעם האיסור דממעט זמן אכילתו הוא משום פסידא דקדשים ושלא יבואו לידי נותר, אולם אם חזינו שלא חייש רחמנא לפסידא דקדשים שקרבו בבמה שהרי לא הזהיר עליהם בלא תותירו, שוב מסתבר עד מאוד דגם איסור ממעט באכילתן לא שייך עכ"ד (ולפ"ז כתב ליישב כמה קושיות ע"ש בדבריו)

וכתב בספר בשבילי הקדשים (שם) להקשות עליו, דהרי בגמ' וברש"י הנ"ל כאן מבואר, דהפסוק "וזאת תורת זבח השלמים" קאי נמי אקדשי במה, וההשוואה היא לכל הכתוב באותה פרשה, אם כן ודאי דגם בהם שייך מאי דכתיב התם (ויקרא ז, טו) "לא יניח ממנו עד בקר" דהיינו האיסור להותיר, ואם כן מה דתנינן במשנה (לעיל קי"ג ע"א): "אבל הזמן הנותר והטמא שוין בזה ובזה", בתיבת "הנותר" נכלל גם

האיסור להותיר ולא רק האיסור לאכול הנותר. וממילא פשוט וברור דאיכא איסור בל תותירו אף בקדשי במה קטנה ע"כ.

13. פרדס יוסף על ויקרא פרק ז פסוק טז

ועיין פרדס יוסף תצוה [דף תרס"ב אות נ"ה] שהבאתי טעם הא דשלמים אף דנאכלים לשני ימים, מכל מקום מצוה יותר לאכול בראשון כדי שיאכל בשר קודש לתיאבון, עפ"י מה שאמרו בסנהדרין (ע.) דאינו נקרא מלוח כל זמן שלא עבר עליו שני ימים ולילה כשלמים, אבל בבן סורר משום אמשוכי ובכל שהוא לא ממשך ליבו, ופירש רש"י [ד"ה ובכל שהוא] שעבר לילה אחד פג טעמו, וכן מצוה יותר לאכול שלמים ביום ראשון דלא פג, ואם הותיר יאכל ביום שני שעדיין בשר של שמחה, אבל אחר כך נקרא מליח באש ישרפו, ועיין שו"ת חכם צבי (סימן קנ"א):

ויש להסתפק בקרבן שנאכל רק יום ולילה אחד אי ג"כ הדין כן, דעיקר מצותו ביום זבח וחינו ביום דוקא, אבל בלילה שלאחריו אף דבקדשים הלילה הולך אחר יום שעבר מכל מקום לא מקרי ביום זבח כי יום ממש בעי, או אף בלילה מקרי יום זבח, ומהחכם צבי דהוי ממש באכילתו בזה שנמתין עד ביאת הערב בלילה, משמע דרק ביום הוי המצוה ולא בלילה שלאחריו:

וראיתי בפנים יפות [צו ד"ה וממחרת] שהביא הרמב"ן, והביא הא דריש ברכות [ב.] מצותן עד שיעלה עמוד השחר, משמע בנאכלין ליום אחד מצותן אף לכתחילה לאכול אף בלילה, עיין שם:

ובירחון קול תורה (פאביאניץ תרצ"ג סימן א) הובא תשובה מאדמו"ר מגור שליט"א בזה הלשון, כתבת בשם החכם צבי דגם בנאכלים ליום ולילה המצוה לאכול רק ביום, ואני לא מצאתי שם כי אם דברי רמב"ן בנאכלין לשני ימים, אבל בנאכל ליום ולילה כיון דהלילה הולך אחר היום למה לא נקרא ביום זבח:

ובזה אני מיישב קושיית תוס' בזבחים [נ"ז ע"ב ד"ה להרחיק] למה לא עשו הרחקה בנאכלים לשני ימים, כיון דהמצוה לאכול ביום ראשון לא הוי שכית שישאר גם למחר. ובדברי החכם צבי דגם בממעט באמצע הזמן הוי ממעט באכילה, יש לעיין מקרא דשופטים (כ. כ"ו) ויצומו ביום ההוא וגו' ויעלו עולות ושלמים לפני ה', עכ"ל:

ובסימן י"ד [אות א' דף כ"ד סוע"א] הובא דבחינושי יעב"ץ למנחות [ע"ה ע"ב בגמ' ד"ה ומקריב] דבקדשי במה ליכא מצוה בהקרבן וזהו אינו מברך שהחינו, עיין שם ובשיטה מקובצת [בכורות ד ע"ב אות ג]:

וי"ל דבבמה ליכא הלאו דלא תותירו וממילא ליכא האיסור דממעט באכילה דהוא משום פסידא דקדשים ושללא יבואו לידי נותר, ובבמה דליכא לאו דנותר על כרחך דלא חייש רחמנא לפסידא דקדשים דידהו, דלשיטת כמה פוסקים גם האיסור ממעט באכילה מן התורה עיין ראב"ד (פ"ד מתמורה הי"א), וכיון דקרא דשופטים איירי בקדשי במה קטנה י"ל דליכא האיסור דממעט באכילה:

גם י"ל לפי מה שכתב בקרית ספר (ריש פ"ו מפסולי המוקדשין) דכל ענין ממעט באכילת קדשים רק מדרבנן, ואתי שפיר קרא דשופטים דעדיין לא גזרו (ועיין עוד בשואל ומשיב (שתיארה סוף סימן ח) ובדברי שאול [יו"ד סימן שפ"ח ס"א ד"ה והנה בהא] ובספר פני חיים [ברכות ט. בגמ' מה שלמים] ובפרדס יוסף תצוה [דף תרס"ג ע"א]):

=====

בענין: הילכתא למשיחא

משה שווערד

א. תלמוד בבלי מסכת מנחות דף נב עמוד ב
דתניא: כ"ג שמת ולא מינו אחר תחתיו... א"ר יוחנן: הלכה כאבא יוסי בן דוסתאי.

ב. תוספות מסכת מנחות דף נב עמוד ב
הלכה כאבא יוסי בן דוסתאי - תימה הילכתא למשיחא.

ג. תלמוד בבלי מסכת מנחות דף מה עמוד ב
הפר והאילים והכבשים והשעיר אין מעכבין את הלחם, ולא הלחם מעכבן. הלחם מעכב את הכבשים, ואין הכבשים מעכבין את הלחם. דברי ר"ע: אמר ר"ש בן ננס: לא כן, אלא הכבשים מעכבין את הלחם, והלחם אינו מעכב הכבשים, שכן מצינו כשהיו ישראל במדבר מ' שנה קרבו כבשים בלא לחם, אף כאן יקרבו כבשים בלא לחם. אמר ר"ש: הלכה כדברי בן ננס. אבל אין הטעם כדבריו, שכל האמור בחומש הפקודים קרב במדבר, וכל האמור בתורת כהנים אין קרב במדבר, משבאו לארץ קרבו אלו ואלו; מפני מה אני אומר: יקרבו כבשים בלא לחם? מפני שהכבשים מתירין את עצמן, ולא הלחם בלא כבשים? שאין לו מי יתירנו.

ד. תוספות מסכת מנחות דף מה עמוד ב
הלכה כרבי שמעון בן ננס - תימה הילכתא למשיחא כדפריך פ' בית שמאי (זבחים מה.) ובפ' ד' מיתות (סנהדרין נא:). ובפרק עשרה יוחסין (קדושין עב.) גבי ממזרים פירשתי.

ה. שערים מצויינים בהלכה

מאי תיקו. כתב הרא"ש במס' חולין (פ"א סי' כג) דלא נקבע בש"ס בעיא בדבר שאין בו צורך, דמאי דהוה הוה, ונע"ש מה שחלק על פרש"י שם יז. שפי' האבעיא דהתם באברי בשר נחירה, משום דרוש וקבל שכר שצריכין לעמוד על האמת אע"פ שכבר עברו, וכדבריו מבואר בתוס' חגיגה (ו: ד"ה מאי נפק"מ) עי"ש. ונע"י בדברינו לעיל מה ד"ה הלכתא למשיחא. אך ביד מלאכי (סי' צב) כתב שיש לתמוה על דבריהם מהא דבעי בגמ' סוף זבחים כמה בעיות במאי דהוה הוה, ועי"ש שהביא מעוד הרבה מקומות בש"ס כזה, ועי' בדברינו לעיל (קית. ד"ה בעי-והנה). וראה בעין זוכר (מער' ב סי' ד) מש"כ על דבריו. וע"ע בתוס' יו"ט (ב"ק סוף פ"ה) שהביא הא דבעיא בגמ' סנהדרין (טו:). שור סיני בכמה נידון, אע"ג דמאי דהוה הוה, וכן ג"כ בסוף זבחים. גם במר קשישא (ערך תיקו) כתב דהאיבעיות בגמ' כאן לא שייכי האידנא, ודמי לאבעיא שור סיני בכמה. ועי' בתוס' בסנהדרין שם שאכן הקשו דליכא נפק"מ דמאי דהוה הוה, וכתבו דשמא מיבעי ליה למיסבר קראי. [נאמנס כחי' הר"ן ומאירי שם כתבו

ו. תוספות מסכת יומא דף יג עמוד א
הלכה כר' יוסי - תימה הילכתא למשיחא דכי ה"ג פריך זבחים פרק ב"ש (דף מה.) ובפרק ד' מיתות (סנהדרין דף נא:). [1] ויש לומר דאיכא נפקא מינה אפילו בזמן הזה לפרנס הממונה על הציבור ועבר מחמת אונס שכשיעבור האונס חוזר לשרתו וגם נוהגין כבוד בשני ... [2]

וי"ל דאין הש"ס תופס זה בקשיא הילכתא למשיחא אלא רב יוסף מקשה אותו בפרק ד' מיתות (סנהדרין שם) ובפרק בית שמאי **אבל הש"ס אינו חושש** כי היכי דמהדר ליה לרב יוסף בפרק בית שמאי אלא מעתה (כו') שחיתת קדשים לא ניתני [3] **ורבי חיים כהן זצ"ל** תירץ דלא פריך הכי אלא היכא דאיכא תרתי הילכתא למשיחא ועבירה כגון ההיא דפרק ב"ש דאירי בפיגול ובפרק ד' מיתות גבי בת כהן שזינתה **וכיון דאיכא תרתי מילתא דלא שכיחא היא ולא הוי ליה למיפסק הילכתא במילתא דלא שכיחא כלל**.

ז. חידושי הריטב"א מסכת יומא דף יג עמוד א

ותירץ רבינו חיים כהן ז"ל דלא פריך תלמודא הלכתא למשיחא אלא בדבר שיש בו עבירה ולא תנהג לימות המשיח כדכתיב ועמד כולם צדיקים... [4] **ורבינו הגדול ז"ל היה אומר** שכל אלו פלפולי ניהו ולא פירכי ניהו, **דתלמודא פריך הלכתא למשיחא בתרי דוכתי, ואתמיהני עליה דאם כן סדר קדשים לא נגמור, אלא דרוש וקבל שכן, וכיון דכן תו לא חש תלמודא למיהדר למפרך הכין**. (א"ה, ע"י רמב"ן שבת קל"ג א').

ח. שערים מצויינים בהלכה- קיג.

אבל הזמן והנותר והטמא שוין בזה ובוה. מפרש בתפא"י הא דאשמעינן כל הני דיני במה, ולא אמרינן מה דהוה הוה, [ע"י כזה כגמ' יומא ה:], והרי משבאו לירושלים נאסרו ולא יותרו לעולם, [דקמ"ל היאך יורו סדר העבודה והקרבה לבני נח. דהותרו בבמה, [ע"י לקמן קטז:]]. וראה בדברינו לעיל (קח. ד"ה ואין מזבח) שהבאנו מכמה אחרונים שפירשו בדעת הרמב"ם, כהא דלא הביא בחיבורו משנה תורה דיני במה, כיון דכבר נאסרו הבמות, ומאי דהוה הוה, ולכאורה צ"ע דאם כסברת התפא"י הו"ל להרמב"ם להביא דיני במה מטעם אחר, כדי לידע היאך להורות לבני נח. ושוב מצאתי שאכן כבר העיר

ט. שערים מצויינים בהלכה- קכ:

עוד יש לשלב סוף המס' לתחילתה באופן אחר, שכבר הקשו האחרונים למה לן למיתני כל פרקין, דיני במות, הרי מאי דהוה הוה, [ע"י מה שכתבנו מזה לעיל קיג. ד"ה אבל], והגם די"ל דעדיין נפק"מ לענין נכרי, וכדלעיל (קטז:). שיכולים לבנות במה לעצמם, ואף שאסור לנו לסייעם מ"מ מותר להורותם דיני במה, איכרא

י. ספר מנחת חינוך - מצוה רמו - אות יא

ולכאורה קשה לאיזה צורך מביאה המשנה דין זה, הא מה דהוה הוה, אך באמת על המשנה לא קשה דדרך המשנה להביא אף מה שעבר, כמו דיני במות בזבחים קי"ב ע"ב, וכן הוא במשנה דנגעים פ"ז מ"א דבהרות קודם מתן תורה טהורים, **דכל אלו ענינים הוא למיסבר קראי. אך על הר"מ ז"ל קשה לי שהוא לא הביא דיני במות...**

❖ עוד עיין מראה מקומות בענין: הילכתא למשיחא - GENERAL DAF FILE

יא. שערים מצויינים בהלכה לדף קיח

בעי רב פפא עומד ורואה יושב ואינו רואה מאי.
כתב בשו"ע (או"ח סי' רעג) בדין קידוש
במקום סעודה, וי"א שכל הרואה מקומו אפי'
מבית לחצר א"צ לחזור ולקדש, ובמג"א (סק"ג)
הוסיף אפי' רואה מקצת מקומו, ובהגה'
מהרש"ם שם ציין למה שאמרו בסוגיין רואה
שאמרו אפילו רואה מקצתו, ונסתפק המהרש"ם
אם התם צריך לראות ממש, או דסגי כשיכול
לראות אע"פ שאינו רואה, והביא מהגמ' כאן
דבעי ר"פ כו', וכן ציין לתוס' בשבועות (יז: ד"ה

והנה ראיתי במנ"ח (מ' נד-ב) שהעיר אהא
דבעי ר"פ ור' ירמיה כאן, דלכאורה אין שום
נפק"מ האידנא דמאי דהוה הוה, ובשלמא
לפרש"י במס' חולין (יז: ד"ה שהכניסו) גבי אברי
בשר נחירה שהכניסו לארץ ישראל, דאין נפק"מ
בשום זמן, אלא משום דרוש וקבל שכו', ומהעיר
דהתם נמי הוא איבעיא דר' ירמיה, ועי' מה שכתבנו בסמוך
יש ד"ה בעי ר' ירמיה, א"כ ה"נ יש לפרש כן, אבל
להרא"ש שם (סי' כג) דדוקא למיסבר קראי
דרשינן, אבל לקבוע איבעיות בש"ס בדבר שאין
שום נפק"מ לא מצינו, א"כ מה יפרש הרא"ש
בגמ' כאן, כי ירושלים אין אחריה היתר, וועי'
בחי' חת"ס חולין שם ד"ה בעי, שאכן תמה על הרא"ש
שמצינו לר' ירמיה כיו"ב בזבחים בעומד בנחל ואינו רואה
כו', והתם לא הוה למיסבר קראי ומאי דהוה הוה, ועי'
בדברינו לקמן קכ. ד"ה מאי תיקון, וע"כ צ"ל שיש
נפק"מ בזה"ז להדין דאסור להקל ראשו כנגד
שער המזרח אף בחורבנו [משום מורא מקדש],
והוא שיהיה רואה את מקום המקדש, כדאיתא
בגמ' ברכות שם (סא:): דדוקא מן הצופים ולפנים
וברואה [ופרש"י פרט למקום נמוך שאינו רואה] ואין
גדר ובזמן שהשכינה שורה, וגם נפק"מ כשיבנה

ביהמ"ק בב"א, אם עומד ורואה אם עומד ע"ג
הנחל כו', אם נקרא רואה לענין זה, וכיון
דאיבעיות הללו לא איפשרו, ודין דמורא מקדש
דאורייתא, בודאי לחומרא אזלינן שגם בכהאי
גוונא מיקרי רואה, ומ"מ צ"ע שלא הביא
הרמב"ם האיבעיות כדרכו בכל מקום שמביאו
וכותב שהוא ספק, הו"ל לכתוב כאן נמי שהוא
ספק כו', עי"ש עוד. ובמנחת סולת (שם ד"ה והנה
במנ"ח) העיר על דבריו, דלא שוה להא דהכא
וכו', וגם אפי' אם נסכים לדבריו, מ"מ נ"ל
דאזלינן לקולא, כיון דמצופים להלן מההר הוי
רק מדרבנן וכו', עי"ש עוד בזה, ולבסוף כתב
על קושיית המנ"ח, דבפשטות י"ל דנפק"מ
האידנא כגון שנדר אחד שלא יאכל בשר רק
במקום שרואה איזו עיר, וא"כ יש ספק בעומד
ורואה ויושב ואינו רואה אם מותר לאכול, וכ"ה
בנחל, והוא ממש כמש"כ הרא"ש באברי בשר
נחירה כו' עי"ש. והנה לפי המובא לעיל יש
ליישב קושיית המנ"ח, דנפק"מ גם בדין קידוש
ושינוי מקום וזימון ונפ"א, ועכ"פ מדברי שניהם
נלמד, דפשיט"ל דכנידון דרבנן אזלינן בהך
בעיא לקולא.

יב. תורת חיים על סנהדרין דף עא/א

ולמה נכתבה דרוש וקבל שכר. לכאורה תימה כיון דתכלית הש"ס מה שמביא לידי מעשה אם כן מה תועלת
יש ללמוד דבר דלא שייך ביה מעשה ולא קושיא היא לפי שאין לך [קוץ] קוץ בתורה ואין לך מצוה שאין
לה סוד בעצמותו יתברך שנאמר אלקים הבין דרכה והוא ידע את מקומה מקומה היינו יסודה ומקורה בעצמותו
יתברך וכל העוסק בתורה אע"ג שאינו עושה הרי הוא עוסק בכבוד קדושתו ומדבק שכלו בו יתברך. והיינו
הא דאיתא בפרק רבי עקיבא בשעה שעלה משה למרום אמרו מלאכי השרת רבש"ע חמדה גנוזה מששת
ימי בראשית אתה מבקש ליתנה לבשר ודם תנה הודך על השמים והשיב להן משה מה כתיב בה זכור את יום
השבת כלום אתם עושין מלאכה לא תשא כלום יש משא ומתן ביניכם וכו' ובמדרש שוחר טוב הזכיר נמי זבין
ומצורעין נידה ויולדת ואיתא התם כי בשעה שעשו ישראל את העגל שמחו מלאכי השרת אמרו עתה תחזור
התורה אלינו ולכאורה תימה מאי סלקא דעתייהו דמלאכי השרת וכי לא הוי ידעי דאינהו לא שייכי בעשיית

המצות ונ"ל כדפי' דתרת גווי איתא בתורה עשייה ושמיעה דהיינו שמשיגין על ידו כבודו וקדושתו יתברך ועלה על דעת המלאכים דבשמיעה לחודא סגי ועדיף ליה יתברך שיתנה להן כיון שהן רוחני ויש להן כח להשיג על ידה כבודו יתברך טפי מישראל שהן ב"ו. והשיב להן וכי יש ביניכם זבין ומצורעין כו' דתרת ודאי עדיף. וכן משמע במדרש רבה במגילת אסתר בשעה שנהנו ישראל מסעודת אחשורוש עמד שטן והלשין אמר לפניו יתברך עד מתי תדבק באומה זו אבד אותן מן העולם א"ל ותורה מה תהא עליה אמר לפניו רבש"ע תסתפק בעליונים וגם השוה דעתו של הקב"ה למחות את ישראל וכו' מדלא קאמר תנה אותה לעליונים ונקט תסתפק בעליונים משמע דהכי קאמר ליה דמעיקרא לא נתת התורה לעליונים משום דלא היית מסתפק בהן כיון דלא שייך בהו עשייה אלא שמיעה לחודא עתה שאין ישראל מקיימין אותה תסתפק בעליונים בשמיעה לחודא: